

MEĐUNARODNI SUD ZA KRIVIČNO GONJENJE OSOBA
ODGOVORNIH ZA TEŠKA KRŠENJA MEĐUNARODNOG PRAVA
POČINJENA NA TERITORJI BIVŠE JUGOSLAVIJE OD 1991.

IZJAVA SVJEDOKA

PODACI O SVJEDOKU:

Ime: Elvir Pašić
Nadimak/pseudonim:
Starost: 27 godina Pol: muški
Datum rođenja: 7. oktobar 1967.
Mjesto rođenja: Rogatica, Bosna
Nacionalnost: Musliman Vjeroispovijest: muslimanska
Adresa:

Zanimanje: trenutno: nezaposlen
prethodno: konobar/policajac

Jezik/jezici koje govori: bosanski

Jezik/jezici koje piše: bosanski

Datum(i) razgovora: 20. oktobar 1994.; 21. oktobar 1994.

Razgovor(e) vodili: Grant T. McIntosh, Jr.; Jutta Paczulla

Prevodilac: Samir Memić

Jezici korišteni u toku razgovora: bosanski

Imena ostalih osoba prisutnih tokom razgovora: niko

Potpis/paraf: /izbrisano/

21. oktobar 1994.

IZJAVA SVJEDOKA

- 1 Roden sam 7. oktobra 1967. u Rogatici, u Bosni. Majka mi se zove Bisera Pašić, a otac mi se zvao Fuad Pašić. Odrastao sam u gradu Rogatica i tu pohađao školu. Srednju školu sam završio u Rogatici 8. juna 1986. Išao sam u školu za elektrotehničare. Imao sam skoro 19 godina kada sam završio srednju školu.
- 2 Moja bivša adresa bila je [REDACTED] Moj nekadašnji telefonski broj bio je [REDACTED]. Od 1987. godine živio sam s majkom u stanu koji je naša porodica dobila od preduzeća "Elektropetrol", gdje je radio moj otac. Ja sam jedinac. Otac je umro od raka prije otprilike devet i po godina. Tada je imao 48 godina. Koliko znam, majka mi je sada u [REDACTED]
- 3 Opština Rogatica i grad Rogatica smješteni su oko 60 kilometara istočno od Sarajeva. Rogatica je imala malo industrije, između ostalog fabriku porcelana i fabriku za proizvodnju filtera za prečišćavanje vazduha. Opština Rogatica imala je oko 26.000 stanovnika, dok je grad Rogatica imao oko 8.000 stanovnika. U rogatičkoj opštini oko 65% stanovnika su bili Muslimani, 32% Srbi i ostali. U samom gradu Rogatica procenat muslimanskog stanovništva je bio nešto veći, oko 72%. Mnogi Srbi su živjeli u seoskim područjima opštine Rogatica. Ukratko, Rogatica je bila pretežno muslimanski grad. Vlast je bila podijeljena na sljedeći način: predsjednik opštine je bio Musliman, gradonačelnik Srbin /kao u originalu/, komandir civilne policije je bio Srbin, a njegov zamjenik Musliman. Direktor lokalne banke je bio Musliman, dok je direktor Službe za komunalne poslove bio Srbin. Civilna uprava je imala trojicu sudija (dva Srbina i jednog Muslimana). U lokalnoj policiji ravnomjerno su bili zastupljeni Muslimani i Srbi.
- 4 Dana 17. septembra 1986. otišao sam na odsluženje vojnog roka u bivšoj JNA. Raspodijeljen sam u pješadiju JNA, konkretno u saobraćajnu policiju. Bio sam vojni policajac. Naša jedinica je bila stacionisana u kasarni Ribnica u Kraljevu, u Srbiji. Bio sam pripadnik jedinice saobraćajne policije br. 8415, 2. voda, 3. čete. Dok sam bio u aktivnoj vojnoj službi, imao sam zaduženo oružje. Za vrijeme obuke nosio sam pušku M-48. Kasnije, dok sam radio kao vojni policajac, nosio sam pištolj.
- 5 Aktivna vojna služba trajala je 11 mjeseci. Koliko se sjećam, iz Kraljeva sam otpušten 17. augusta 1987. Nakon toga sam imao obavezu da služim u rezervnom sastavu milicije, što je obično trajalo otprilike do 40. godine. Svake godine sam dobijao po tri ili četiri poziva na vojnu vježbu u trajanju od po dan, dva. Obično sam se prijavljivao na vježbu u rogatičkoj policijskoj stanici. Vježba se sastojala od predavanja, ali ponekad smo tokom tih kratkih vježbi pomagali redovnoj policiji. U rezervi nisam nosio redovnu zelenu uniformu JNA, već uniformu sličnu onoj koju je nosila civilna policija. Uniformu sam dobio u rogatičkoj policijskoj stanici. Dok sam bio u rezervi, nisam nosio oružje. Aktivni policijski sastav Rogatice brojao je oko 40-50 ljudi. Od završetka obaveznog vojnog roka do septembra 1991. godine bio sam pozivan na vježbe oko 15 puta. Nakon 20. septembra 1991. pozivali su me svaki dan i puno radno vrijeme sam radio kao policajac. Jedina razlika između mene i članova redovnih policijskih snaga bila je u tome što su oni dobijali redovnu platu.

- 6 Nakon što sam prvi put otpušten iz aktivne vojne službe tražio sam zaposlenje. Radio sam razne poslove, između ostalog sam oko pet mjeseci radio na utovaru u skladištu fabrike deka. Nakon toga sam oko tri do četiri mjeseca radio preko tzv. Student-servisa, uglavnom fizičke poslove. Nakon toga, oko dva mjeseca sam radio sam u transportnom sektoru, čistio sam autobuse. Zatim sam se zaposlio kao prodavač u lokalnoj prodavnici odjeće. Tu sam radio oko dvije godine. Zatim sam radio u mesnici, ali sam taj posao napustio nakon nekoliko mjeseci zato što sam se uspio zaposliti u lokalnom restoranu "Plavi biser". To je bio prilično otmjen restoran koji je zapošljavao svega desetak ljudi. Ja sam bio konobar. Tamo sam radio otprilike do 15. maja 1992. Nikada nisam bio ni na kojoj političkoj funkciji.
- 7 U Rogatici se uglavnom znalo ko je Musliman, a ko Srbin, često samo na osnovu imena. Činilo se da niko ne obraća pažnju na te razlike. Nakon izbijanja rata u Hrvatskoj, razlike su postale izraženije. Naprimjer, otprilike od sredine 1991. Srbi više nisu posjećivali "Plavi biser" jer je vlasnik bio Musliman. U periodu od septembra 1991. do kraja godine, pozivi na vojne vježbe su postali prilično redovni. Muslimani se u pravilu nisu odazivali jer se strahovalo da će ih poslati da se bore na frontu u Hrvatskoj. S druge strane, Srbi su se uglavnom odazivali na pozive.
- 8 Vojni garnizon najbliži Rogatici bio je u Han Pijesku. Redovni rezervisti s rogatičkog područja morali su se javljati u Han Pijesak. To se nije odnosilo na rezervni policijski sastav. Na početku moje službe u rezervnom sastavu policije nije bilo moguće razlikovati Muslimane od Srba, izuzev po imenima. Poslije nekog vremena, krenulo se sa osnivanjem zasebnih policijskih stanica.
- 9 Glavni radio i TV programi u Rogatici dolazili su preko Sarajeva. Rogatica je primala program radija i televizije Sarajevo otprilike do 22. maja 1992. Nakon toga, programi su emitovani iz Beograda, uključujući TV Beograd, TV Novi Sad i TV Pale. Telefonske veze sa Srbijom, unutar same Bosne i s dijelovima Hrvatske koji još nisu bili zahvaćeni aktivnim borbama i dalje su funkcionisale.
- 10 Negdje 20. septembra 1991. godine ponovo sam dobio poziv za aktivnu službu. Raspodijeljen sam u rogatičke policijske snage na puno radno vrijeme. Između ostalog, moji konkretni zadaci bili su da patroliram gradom i njegovom okolicom. Zadužio sam kompletnu opremu, uključujući automatsko oružje s pet šaržera od po 30 metaka, te policijsku uniformu. U početku je uniforma bila sivkaste boje, a kasnije smo dobili plave uniforme bez posebnih oznaka. Na kapama smo imali crvenu zvijezdu. Za razliku od uniformi koje su nosili rezervisti, uniforme aktivnih policajaca imale su epolete s oznakama čina. Ja sam tokom čitave policijske službe imao čin razvodnika (vojnika).
- 11 Prije izbijanja sukoba u Rogatici došlo je do više upadljivih promjena. Srbi više nisu poslovali s firmama čiji su vlasnici bili Muslimani i obrnuto. Ja sam lično imao mnogo prijatelja Srba, između ostalih bivše školske drugove i kolege. Uprkos promjenama koje su se događale oko mene, moji odnosi s prijateljima Srbima se nisu značajnije promijenili. Moguće je da je lično moja situacija bila malo drugačija zato što sam u Rogatici bio poznat i poštovan. Jedne sam godine primio nagradu sportaša grada. U ovom periodu TV Beograd je širom Bosne i Hercegovine izvještavala da Muslimani napadaju Srbe. Ljudi srpske nacionalnosti koji su živjeli u Bosni i na području poznatom kao Savezna Republika Jugoslavija pozivani su na samoodbranu.

- 12 U Rogatici je šef policije bio Srbin po imenu Mladen Vasiljević. Njegov zamjenik je bio Musliman. Od trojice kriminalističkih inspektora koji su radili sa punim radnim vremenom dvojica su bili Srbi, a jedan Musliman. Otprilike u martu 1992. godine, rogatički policajci srpskog porijekla prestali su se javljati na dužnost. Ubrzo nakon toga osnovana je posebna srpska policija. Bila je smještena u istoj zgradi kao i bosansko-hercegovačka policija, ali je podignut zid kojim je zgrada podijeljena. Novoosnovana policija se zvala Milicija Srpske Republike Bosne i Hercegovine.

Adjudicated fact 1120

Dvije zasebne policije podijelile su područja svog djelovanja po nacionalnoj osnovi. U okolini Rogatice red je održavala uglavnom srpska policija, dok je u centru grada, koji je etnički bio više izmiješan, patrolirala muslimanska policija. Nakon razdvajanja, srpski kontingent je počeo nositi maskirne uniforme, crne čizme i crne beretke sa srpskim krstom na znački. Muslimanski kontingent je zadržao stare uniforme. Muslimanski kontingent je brojao oko 50 ljudi, računajući i rezerviste. Na njegovom čelu se nalazio bivši zamjenik /?načelnika/ policije. Rezervni policajci su bili pod komandom jednog policajca koji je vršio dužnost oficira za vezu s redovnim policijskim inspektorima. Nakon razdvajanja, opšta situacija je postala veoma napeta. Naprimjer, bilo je otežano policijsko patroliranje jer su neki civili bili naoružani. Nakon razdvajanja odlučio sam da napustim policiju. To je bilo krajem marta i početkom aprila 1992. Ponovo sam puno radno vrijeme radio kao konobar.

- 13 Pred izbijanje sukoba znalo se da u gradu postoji tajna policija. Tajna policija se zvala DB /Državna bezbjednost/. Da bi neko postao član DB-a, nije bilo neophodno imati policijsko iskustvo. Jedan od mojih prijatelja je radio za Državnu bezbjednost. Bio je na službi u Sarajevu, ali je često s kolegama dolazio u Rogaticu. Nosili su civilnu odjeću i pretpostavljam da su se bavili pitanjima iz oblasti državnih poslova. Koliko mi je poznato, u Rogatici nije postojala stalna ispostava tajne policije.

- 14 U vrijeme povlačenja JNA iz Hrvatske, odatle je na naše područje doturano oružje. Lokalni Srbi su osnovali brigadu (brojala je oko 500 ljudi) u Gučevu, oko 10km od Rogatice. Gučevo je bilo na idealnom mjestu. Nalazilo se izvan naselja, a opet blizu Rogatice, tako da je do njega bilo lako doći. Imalo je veći broj dobrih sportskih objekata. Koliko znam, brigadu je snabdijevala JNA. Štab brigade je ustvari bio u Borici, na starom putu između Rogatice i Višegrada. Duž puta su se nalazili srpski kontrolni punktovi. Srbi su mogli slobodno prolaziti kroz kontrolne punktove. Ako bi zaustavili Muslimana, on ili ona bi morali pokazati lične isprave (vozačku dozvolu i ličnu kartu). Ta osoba bi morala izaći iz auta koji bi zatim pretražili da provjere ima li oružja. Ako se pregledom ne bi otkrilo ništa neobično, mještane bi propustili. Ne-Srbi koji nisu bili s tog područja često su imali više problema.

- 15 Dvadesetak dana prije napada na Rogaticu osnovana su dva odvojena Krizna štaba. Jedan je bio pretežno muslimanski, a drugi pretežno srpski. Svaki od njih je brojao tri ili četiri člana. Muslimanski štab je bio pod rukovodstvom predsjednika SDP-a, Nune Agića. On je možda još živ. Ostali članovi su bili Ibrisim Brgulja, geometar, kao i bivši predsjednik SDA i predsjednik opštinske uprave Lutvić, ime nepoznato. Srpskim štabom je rukovodio Rajko Kusić, koji je bio i komandant svih srpskih snaga u Rogatici. Ostali članovi su bili direktor mjesnog elektroprivrednog preduzeća i direktor fabrike dječje odjeće Veljko Bojević.

16 Već početkom marta 1992. JNA je prebacivala oružje na područje Rogatice. Naprimjer, dok sam još radio za policiju, zaustavio sam jedan BMW s registarskim tablicama Kumanova (Makedonija). Kontrolni punkt se nalazio na cesti Rogatica - Borika. Auto je izlazio iz Rogatice. U autu se nalazilo pet osoba iz Rogatice, sve sam ih poznavao. Četvorica su nosila maskirne uniforme i automatsko oružje. Vozač je bio u civilnom odijelu. Rajko Kusić je bio u autu i sjedio je na prednjem sjedištu, pored vozača. Zatražio sam saobraćajnu dozvolu, ali je oni nisu imali. Zatražio sam zatim da vozač izađe iz auta i oduzeo mu ključeve. Naredio sam vozaču da otvori prtljažnik automobila. Bio je pun oružja - između ostalog, tu je bilo 40-50 automatskih pušaka, ručnih bombi i dva, tri protivtenkovska bacača, kao i dva sanduka municije. Vozač je rekao da oružje nose u Boriku i ja sam ih pustio. Vojni konvoji su često na povratku s fronta prolazili kroz Rogaticu. Jednom sam lično vidio kako tri kamiona JNA idu prema srpskom selu Plješevica. Noću je bilo pucnjave; pretpostavljali smo da je oružje isporučeno.

17 Oko podneva 25. maja 1992. godine u Rogatici je izbio sukob. Bilo je sunčano. U naredna dva dana odsječeni su radio i televizija, struja, vodovod i telefonske veze. Dotad su mnogi Muslimani već bili otišli, neki u Sarajevo, ili u Njemačku. Jedna grupa Muslimana otišla je za Višegrad da bi izbjegli rat. **Adjudicated fact 1128**

U Rogatici nije bilo organizovanog aktivnog otpora. Srbi su dva dana bez prestanka granitirali grad. Snage ustvari nikad nisu ušle u grad. Ne znam da li su te srpske snage bile snage JNA.

18 Kad je počelo granatiranje, moje naselje, koje je bilo mješovitog nacionalnog sastava, direktno je gadano. Komšije Srbi otišle su oko mjesec dana ranije. Otišli su i mnogi Muslimani. Srbi su se sklonili na okolna područja naseljena Srbima. Kad je počelo granatiranje, Muslimani koji su ostali sklonili su se u podrum zgrade. Neke pripreme su već bile izvršene, na primjer, u podrum je odnijeto nešto hrane, deka i dr. Moja zgrada je pretrpjela neka oštećenja.

19 Neprekidno granatiranje prestalo je drugog dana ujutro. Ljudi su se vratili u svoje stanove. Mogli su da slušaju Radio Sarajevo preko tranzistora, ali u početku nije bilo nikakvih informacija o Rogatici. U to vrijeme nisam vidio nikakve vazdušne akcije jer je vrijeme bilo loše, ali čuo sam avione. Iz aviona su bombardovana sela oko Rogatice, u pravcu Višegrada, gdje su mještani Muslimani potražili utočište.

20 Povremeno granatiranje nastavilo se još nekoliko dana. Jedan oklopni transporter JNA ušao je u centar grada. U transporteru su bila dva civila. Jedan je bio direktor mjesne pošte, a drugi mi je bio nepoznat. Iz transportera je izašlo još pet do sedam uniformisanih lica. Kad je oklopni transporter ušao u grad, preko razglasa je objavljen poziv mještanima da se okupe na gradskom trgu, gdje će dobiti uputstva iz srpskog štaba. Na trgu se okupilo preko 500 ljudi. Dvije hiljade ljudi je ostalo u skrovištima. Jedan srpski rezervni oficir je pročitao obavještenje. Posadu transportera, kako vojna tako i civilna lica, sačinjavali su mještani. Sve sam ih poznavao. Poruka obavještenja bila je da je Rogatica postala srpska opština. Muslimani su pozvani da izjave lojalnost novim vlastima.

- 21 Okupljenim ljudima je rečeno da se to popodne trebaju prebaciti u zgradu mjesne škole, navodno zbog njihove vlastite bezbjednosti. Rečeno je da Srbi namjeravaju da "očiste" Rogaticu od muslimanskih ekstremista i takozvanih "Zelenih beretki" koje su navodno, prema srpskom obavještenju, brojale 4.000 ljudi. Isprva se ispred škole skupilo samo 50 ljudi. Ja sam se vratio u svoj stan. Nekoliko dana kasnije, kroz Rogaticu su prošli jedan tenk i jedan transporter ponovo obavještavajući ljude da trebaju preći u školsku zgradu. Tada je rečeno da onima koji ne pređu u školsku zgradu neće garantovati život.
- 22 Uhapšen sam 7. juna 1992. zajedno s ostalima koji su se skrivali u podrumu zgrade u kojoj sam stanovao sa svojom majkom. Brane Arbinja je dao nalog da nas silom istjeraju iz podruma. Prepoznao sam ga po karakterističnom glasu. Išao sam u školu s njegovim bratom. Bio je u maskirnoj uniformi, a na licu je nosio masku. U prvim danima poslije napada vojni kontingent Rogatice sačinjavali su pripadnici srpske milicije i srpske brigade. Dok smo izlazili iz podruma onog dana kada sam uhapšen, vidio sam oko 30 maskiranih i uniformisanih lica, među kojima dvojica nisu nosila maske, ali većinu sam prepoznao jer sam s njima nekada radio. Prepoznao sam ih po glasu, stasu i ponašanju. Kasnije su mi rekli da su se Srbi dogovorili da jedni druge oslovljavaju novodogovorenim nadimcima. Međutim, mnogima se dešavalo da pogriješe, tako da sam imao priliku da ih prepoznam i po imenu. Sljedeća dvojica Srba nisu bili maskirani: Slaviša Vukojčić i Milisav Ivanović. Ivanović je bio aktivni policajac.
- 23 Dok su mene hapsili, dvije grupe zatvorenika iz druga dva ulaza moje zgrade su već bile tu. Deset žena je stajalo sa strane u jednoj grupi, a 10-12 muškaraca je ležalo na zemlji s rukama prekrštenim iznad glave. I naša grupa je razdvojena. Ženama su naredili da se pridruže grupi žena koje su već okupili na jednoj strani, a muškarcima da se pridruže ostalim muškim zatvorenicima. Tada je tamo bilo već 20-25 zarobljenih muškaraca i 20-25 žena svih starosnih grupa. Jedan čovjek je ostao u podrumu iz kojeg sam ja izašao. Srbi su u podrum ubacili bombu i ranili tog čovjeka koji je tamo ostao. Muške zarobljenike, uključujući i mene, tukli su, udarali nogama i psovali. Pošto su Srbi znali da sam ja bivši policajac, tražili su da predam pušku za koju su pretpostavljali da još uvijek posjedujem. Slaviša Vukojčić mi je rekao da će me zaklati, ali da će mi prije toga oduzeti pušku. Tu je bilo tridesetak Srba, ali nas je tuklo samo petnaestak njih. Ostali su stajali po strani.
- 24 Objasnio sam da više nemam pušku. Slaviša Vukojčić mi je prislonio nož na vrat, prijeteci mi i tražeci da predam pištolj koji sam uistinu još uvijek imao. Krio sam ga u svom stanu. Vlado Marković, naoružan poluautomatskom puškom, pošao je sa mnom do mog stana po pištolj. Prepoznao sam ga uprkos maski. Pitao sam ga: "Vlado, jesi li to ti?" i on je potvrdio da jest. Ušli smo u moj stan u kojem je bila moja majka. Izvukao sam pištolj ispod jastuka i predao mu ga. Imao sam priliku da se operem i presvučem odjećom koja je bila zamrljana krvlju. Trebalo nam je ukupno oko 15 minuta da uzmem pištolj. Kada sam se vratio do grupe zarobljenih muškaraca, ruke su im bile vezane čeličnom žicom. Grupa zarobljenih žena više nije bila tamo. Neki od 30 Srba koji su ranije bili tu već su bili otišli. Kada sam se vratio, Slaviša Vukojčić me natjerao da se sagnem naprijed i pokazao kao da će mi prerezati vrat. Vlado Marković je prišao, obraćajući se Slaviši Vukojčiću: "Ko ovde komanduje? Ako nećeš slušati moja naređenja, premjestiću te iz Rogatice." Vlado je ranije bio redovni policajac. Tokom operacije hapšenja bilo je jasno da je Vlado glavni.

- 25 Zatim sam zajedno s majkom, bakom i tetkom prebačen u školsku zgradu. Kad smo stigli u školsku zgradu, ona grupa od 20 žena je već bila tamo, kao i dvije muslimanske porodice i dvije porodice iz mješovitog braka. Tu je bilo i onih petnaest /kao u originalu/ stanara koji su se okupili u školi nakon prvog obavještenja.
- 26 Idućeg dana u školu je stigao Enes Korjenić. Bio je povrijeđen (jedna strana lica mu je bila modra i otečena i imao je modrice na ledima). Proveo je noć s grupom zarobljenih muškaraca koji su se bili okupili ispred moje zgrade. Enes Korjenić je pušten zato što je za njega intervenisao Rajko Kusić. Zarobljeni muškarci su imali od 17 do 65 godina. Enes mi je rekao da su im stavili poveze na oči i odvezli ih autobusom, kako mu se činilo, do izlaza iz grada. Tamo su ih ostavili da prenoće. Tukli su ih čitavu noć. Njihovoj grupi su saopštili da će ih odvesti do drugog autobusa koji će ih prebaciti na Pale. Enesa su tada izdvojili iz grupe i prebacili u školu. U grupi zarobljenih muškaraca bio je i moj amidža /? daidža/. Nikog od tih muškaraca više nisam vidio, niti sam o njima išta čuo.
- 27 U zgradi srednje škole u kojoj sam proveo 20 dana bilo je zatvoreno oko 50 ljudi. Muslimani koji su ostali u gradu su izgleda mislili da su ljudi iz škole pobijeni. Srbi su tu situaciju iskoristili da ponove poziv Muslimanima da izjave lojalnost novoj srpskoj vlasti. Dva dana kasnije u školu je stiglo još 200 Muslimana, među njima i žene i djeca. Srpski stražari su bili pripadnici lokalne srpske milicije i brigade. Za logor je bio zadužen komandir policije, Srbin, ali on nije tamo fizički boravio. Logorom su upravljali ljudi koji su mene uhapsili. Zapovijedao im je Vlado Marković. Većina stražara su bili bivši policajci. Zatočnici su bili smješteni u učionice. U učionici u kojoj sam se ja nalazio bilo je oko 17 zatvorenika. Spavali smo na podu. Prvih nekoliko dana svako od nas je dobio po riblju konzervu. Onda su nam dozvolili da iz susjednih kuća donesemo tri štednjaka i na njima pripremamo obroke u školskoj zgradi. Zatvorenice su mogle da izlaze iz školske zgrade radi nabavke namirnica u gradu. Svaka porodica je sebi kuvala. Bilo je vode za piće. Broj zatvorenika je svakodnevno rastao. Stražari su radili u smjenama. Nisu živjeli u školi. Radili su u dvije smjene od po 12 sati. U svakoj smjeni sam vidao po pet ili šest stražara, ali ne znam koliko ih je ukupno bilo. Vlado Marković je povremeno dolazio da kontroliše stražare. Škola nije bila ograđena bodljivakom žicom, ali je bila zaključana. Određen broj stražara je stražario oko zgrade i njih sam mogao vidjeti kroz prozor učionice u koju su zatvorili našu grupu. Iza školske zgrade je proticala rijeka. Za 20 dana mog zatočeništva, dvojici ili trojici civila, starih između 60 i 65 godina, bilo je dozvoljeno da ulaze u školsku zgradu. Oni su zatočnicima preprodavali robu, na primjer, cigarete.
- 28 Jednom prilikom u školi su se pojavila trojica mladih muškaraca. Nosili su maskirne pantalone, crne majice i crvene beretke. Na beretkama su imali takozvanu "kokardu", srpski simbol. Bili su naoružani snajperima. Prošli su i popeli se na drugi sprat. Tog dana, 19. juna 1992., spaljena je trećina grada. Lično sam vidio vojne aktivnosti vezane za paljenje grada. Dva dana je u blizini škole bio postavljen jedan tenk koji je odatle pucao prema centru grada. Ispaljeno je oko 30 tenkovskih granata. Drugog dana mog zatočeništva ukazala mi se prilika da izađem iz škole i odem do svoje djevojke koja je još uvijek živjela u gradu, da vidim da li je dobro. Jedan od stražara mi je rekao da imam 20 minuta da je vidim, a da će onda početi nova runda

granatiranja. Granatiranje je zaista počelo za 20 minuta - najžešće granatiranje nakon ona prva dva dana napada.

- 29 U školi sam bio zatvoren od 7. do 17. juna 1992. Škola se zvala "Veljko Vlahović" (po heroju iz Drugog svjetskog rata). Neki ljudi su ispitivani. Jedan od muškaraca koji su ispitivani se nije nikada vratio. Nije mi poznata sudbina ostalih. Ljudi koje su izdvajali za ispitivanje često su bili iz viših slojeva, intelektualci ili privrednici. U školi se pričalo da su neke žene seksualno zlostavljane. Znao sam dvije žene za koje se pričalo da su bile silovane. Obje su bile mlade, udate žene. Pričalo se da su žene silovane u podrumskim prostorijama školske zgrade. Jedna žena iz moje prostorije je nekoliko puta izdvajana. Vojnici su je odvodili oko ponoći i vraćali je prije zore. Nakon toga je bila depresivna i ćutljiva. Rodom je iz Rogatnice, ali je živjela u Goraždu. Napustila je logor s mojom majkom i uspjela se vratiti u Goražde. Njen brat je bio sa mnom u logoru. Zovu je "Keka", a djevojačko prezime joj je Omanović.
- 30 Dana 22. juna Rajko Kusić je objavio da zatočenike koji imaju rodbine u slobodnoj zoni mogu tamo prebaciti. Neki su prihvatili tu ponudu, a drugi nisu u to vjerovali. Oni koji su htjeli iskoristiti tu mogućnost morali su potpisati neki spisak i dati ime rodaka ili prijatelja u takozvanoj slobodnoj zoni. Dana 27. juna pokupili su nas sve, osim ljekara, inženjera i mehaničara. Na dan prebacivanja, u školu su stigla tri autobusa i nekoliko civilnih kamiona. U to vrijeme tu se nalazilo oko 330 zatvorenika, uključujući i 50 ljudi koji su ostali u logoru. Drugim riječima, 280 zatočenika je odvezeno iz logora. Porodice su ostale zajedno. Vozači su bili u vojnim uniformama. Pošto sam se ja vozio u kamionu na kraju kolone, vidio sam da kolonu prate stražari u vojnim vozilima. Rečeno nam je da nas voze na muslimansku teritoriju.
- 31 Čitav konvoj je odvezen do jednog mjesta udaljenog od škole otprilike jedan kilometar. Tada su muškarcima starim od 18 do 60 godina rekli da izađu iz kamiona. Konvoj je napustilo 28 muškaraca. Ostatak grupe je nastavio put i čuo sam da je ta grupa odvezena na teritoriju Olova koju su kontrolisali Muslimani. Nas 28 muškaraca čuvalo je pet Srba. Rekli su nam da pješačimo nekih 400 metara do jednog napuštenog seoskog imanja, gdje smo ostali oko 1,5 sat. Ova petorica Srba su nosili maskirne uniforme. To su bili isti oni stražari iz školske zgrade u Rogatici. Ostali smo na tom seoskom imanju 20 dana. Koliko mi je poznato, na imanju je bio privremeni štab specijalne policije. Na primjer, tamo je živio Vlado Marković. Pripadnici specijalne policije su bili ljudi koji su nekada radili u Rogatici kao policajci ili rezervni policajci.
- 32 Koliko znam, nije bilo ispitivanja, niti premlaćivanja. Dobijali smo dva obroka dnevno. Za doručak smo dobijali kruh i sir. Poslije podne smo dobijali kruh i nešto toplo. Spavali smo na betonskim podovima i nije bilo kupatila. Poslije ručka su zatočenike vodili u polje da obave nuždu. U prostoriji u kojoj smo bili zatvoreni bila je jedna kanta za mokrenje. Tamo sam ostao od 27. juna do 15. jula 1992. Na dan 15. jula nas 31 smo prebačeni. Prebačeni smo autobusom u pratnji jednog vozača u civilu i tri uniformisana stražara. Autobus je pratilo jedno vozilo (VW golf). Odvezli su nas u policijsku stanicu u Vlasenici. Nakon dvosatnog čekanja povezli su nas u pravcu Kladnja. Privremeno smo zaustavljeni na kontrolnom punktu u blizini Tišća, gdje su u autobus ušli neki četnici koje nisam poznavao. Ubrzo zatim, vratili su nas u Vlasenicu, a odatle u logor Sušica.

- 33 Sušica je smještena u jednoj šumi. Logor se sastojao od jedne velike betonske zgrade, vjerovatno skladišta ili magacina. U logoru Sušica je već bilo oko 250 do 300 zatvorenika, i to više žena nego muškaraca. Zgrada je bila veličine 10x40 metara. Postojala je još jedna zgrada, prilično mala, koju su ranije vjerovatno koristili čuvari skladišta. Na glavnoj zgradi su postojala tri ulaza (jedan se koristio, a ostala dva su bila zaključana). Bilo je oko pet stražara. Koliko mi je poznato, bili su iz Vlasenice. Onda su stražari iz Rogatice otišli. U Sušici sam proveo jednu noć, noć s 15. na 16. jula 1992. Stigli smo u 23:00 sata, a otišli u 10:00 sati idućeg jutra.
- 34 Tokom boravka u Sušici pretresali su nas i oduzimali nam sve što je i izdaleka moglo ličiti na oružje. Upravnik logora, čovjek po imenu Dragan čije prezime ne znam, ušao je u zgradu sat vremena nakon našeg dolaska. Izgledalo je da je Dragan upravnik jer su se stražari prilikom dovođenja i odvođenja zatvorenika iz logora s njim dogovarali. U ruci je imao nož i pitao je čiji je. Pošto su ostali zatočenici tamo bili već preko mjesec dana, Dragan je pretpostavljao da nož mora pripadati nekom od novih zatvorenika. Postrojio je grupu od 31 osobe iz Rogatice (29 muškaraca i dvije žene). Dragan je svaku osobu pojedinačno pitao da li nož pripada njemu, odnosno njoj. Svako je dobio udarac, batine i udarac nogom. Na neke od nas su nasrnuli kundacima. Dragan je bio u pratnji dvojice stražara, po jednog sa svake strane. Udarala su nas sva trojica. Žene nisu udarali. Mene je Dragan ošamario i udario pjesnicom. Udario me je takođe nogom u preponc. Jedan od stražara me je udario kundakom puške. Onda su prešli na sljedeću osobu. Od nas 31, ja sam bio treći kojeg je Dragan ispitivao. Išao je s lijeva na desno. Batine su u početku bile jače. Kasnije je već iskalio bijes, pa su na kraju reda batine bile slabije. Kada su Dragan i njegovi ljudi otišli, drugi zatočenici su nam rekli da nož pripada Draganu. Ta grupa se kasnije vratila i odvela mlade žene. To nisu bile žene iz naše grupe od 31 osobe, već druge zatočenice koje su se tamo nalazile prije našeg dolaska.
- 35 Znao sam da se zove Dragan jer je on sam izjavio: "Ja sam Dragan i Dragan će vas zaklati". Visok je oko 190cm. Ima kratku crnu kovrčavu kosu i smeđe-crne oči. Imao je oko trideset godina i nije imao brkova, ni brade. Bio je mišićav, ali ne debeo. Nosio je oko trideset godina i nije imao brkova, ni brade. Bio je mišićav, ali ne debeo. Nosio je maskirnu uniformu i crnu beretku bez oznake. Pored toga je imao nož i pištolj. Jedna mu je šaka bila zamotana, a oči su mu bile zakrvavljene, vjerovatno od neispavanosti. Ona dvojica stražara su imala brade i nosila maskirne uniforme. Ne vjerujem da bih Dragana prepoznao kada bih ga ponovo vidio. Mnogo ljudi izgleda kao on.
- 36 Sljedećeg jutra je cijela naša grupa prebačena u logor u Batkoviću. Kada smo stigli u Batković, odmah nas je okružilo 20 stražara u tradicionalnoj uniformi JNA. Nisu bili disciplinovani vojnici. Nisu nosili kape, a na nogama su imali patike. Stražari u Batkoviću su ispitivali stražare iz Rogatice o svakom zatvoreniku. U Batkoviću sam ostao 12 mjeseci i pet dana.
- 37 Logor Batković se sastojao od dva hangara. Oni su nekada služili kao spremište za poljoprivredne mašine. Logor je bio opasan bodljikavom žicom i imao je tri osmatračnice. Logor je bio izvan naselja; djelimično je bio okružen poljima kukuruza. U blizini se nije vidjelo nijedno naseljeno mjesto. Jednom stranom logora se protezao kanal za navodnjavanje širok tri, a dubok dva metra. Zatvorenici su morali podići zid duž kanala kako bi zaklonili pogled na logorski krug s obližnjeg puta. Na ulazu u

logor se nalazila kapija sa stražarskom kućicom. Da bi se ušlo u logorski krug trebalo je proći kroz tu kapiju. Pored dvije zgrade u kojoj su držani zatočnici postojala je i jedna isto tako velika baraka u kojoj su držali traktore. U baraci se nalazio jedan prostor koji se ranije koristio kao zatvorenička radionica. Pored toga, postojala su dva privremena improvizovana zahoda napravljena od drveta i platna. Nalazili su se u blizini dvije glavne zgrade. Vodu smo dobijali iz dva odvojena crijeva.

38 Dvije glavne zgrade su bile veličine otprilike 50x30 metara. Obje zgrade su bile napravljene od cigle i imale betonske podove. U njima su se nalazili veliki stupovi koji su podupirali konstrukciju. U jednoj od zgrada postojao je pregrađeni dio s tri prostorije. Jedna je korišćena kao kuhinja za stražare, jedna kao spavaona, a jedna kao kancelarija. U spavaone za stražare moglo se smjestiti po 15 ljudi. Tu su za njih bili postavljeni vojnički kreveti. Iznad kuhinje je bio sagrađen tavan. Na tavan je bio postavljen mitraljez koji je bio okrenut prema velikoj prostoriji sa zatočnicima. Koliko mi je poznato, u logoru nije bilo posebnog prostora namijenjenog za ispitivanja.

39 Kad smo 16. jula stigli u logor Batković, našu grupu su ispitivali u logorskom dvorištu. Pitali su nas za osnovne lične podatke kao što su datum i mjesto rođenja. U jednoj od glavnih zgrada-hangara nalazilo se oko 1.400 zatvorenika. Pored te zgrade, u privremeno podignutom vojnom šatoru, držano je 200 zatvorenika. Naša grupu od 31 osobe takođe je raspodijeljena u šatorski dio. Dvije žene iz naše grupe, jedine dvije žene u logoru, smještene su u obližnji zasebni mali šator. Koliko mi je poznato, žene nisu zlostavljane, niti silovane. Kasnije, kada je završena izgradnja drugog hangara, tamo je prebačeno 700 zatočenika, a 200 zatočenika koji su prethodno držani u šatoru prebačeni su u prvi hangar.

40 Zatvorenicima je svakog jutra i poslijepodneva bila dozvoljena jednosatna šetnja. Tada smo takođe mogli da koristimo zahode. Dobijali smo tri obroka dnevno. Ujutro je svako dobijao po tanku krišku kruha i po jedno jaje. Ili smo dobijali jednu tanku krišku kruha i konzervu paštete koju je trebalo podijeliti na 15 zatvorenika. Za ručak smo obično dobijali po krišku kruha i topli obrok - čorbu od kupusa. Uveče smo dobijali sličan obrok. Koliko znam, hranu su dostavljali vojnim kombijem iz bijeljinske kasarne. Prilikom svake isporuke hrane po 10 zatvorenika je bilo određeno za raspodjelu hrane. Zatvorenici bi stali u red za obrok, pri čemu je njih deseterica dijelilo jedan plastični tanjir. Imali smo veoma malo vremena da pojedemo hranu. Neki od stražara su hodali između grupa zatočenika i tukli ih dok su jeli.

41 Ukupno je bilo oko 30 stražara. Činilo se da redovnih smjena nema. Kad sam ja stigao, upravnik logora je bio čovjek po imenu Veljo, ne znam mu prezime. Po činu je bio vodnik, što je najviši podoficirski čin u JNA. Čini mi se da niko nije bio određen za njegovog zamjenika. Velju je kasnije zamijenio čovjek po imenu Drago, prezime nepoznato. Činilo se da je on nešto blaži. Moguće je da je to bilo vezano za posjetu MKCK-a Međunarodni komitet Crvenog krsta/. U upravljanju logorom Dragi je pomagao Hosafović, ime nepoznato, Aco (skraćeno od Aleksandar), nepoznatog prezimena, i Lujčić, ime nepoznato.

42 Veljo je u logoru bio 24 sata dnevno, uglavnom u administrativnoj zgradi. Dva mjeseca nakon mog dolaska Veljo je otišao iz logora. Tokom ta dva mjeseca, Veljo je nekoliko puta učestvovao u premlaćivanju zatočenika. Ja sam lično vidio kada je

jedan zatočenik umro od posljedica batina koje je dobio od Velje. Jedne noći, otprilike sredinom augusta 1992. godine, žrtva, jedan čovjek iz Bijeljine star oko 35 godina, koga smo zvali "profesor", izveden je iz hangara i odveden do otvorenog prostora u logorskom krugu. U njegovom premlaćivanju učestvovali su sedmorica ili osmorica stražara. Veljo je predvodio grupu i najviše ga je on sam tukao. Žrtvu su udarali nogama i tukli kundacima pušaka, te drvenim palicama i metalnim šipkama. Tukli su ga oko 30 do 45 minuta. Gledao sam kako ga tuku kroz prozor šatora, s udaljenosti od oko 5-10 metara. Nakon premlaćivanja naredili su četvorici zatvorenika iz šatorskog dijela da žrtvu odvedu u dio ispred zgrade. Zadobio je teške povrede. Ujutro je još uvijek bio živ. Otprilike oko ručka naložili su četvorici zatočenika da žrtvu odnesu iz logora. Kasnije su nam rekli da je profesor umro. Pored Velje, u premlaćivanju su učestvovali sljedeći stražari, koje znam po onim imenima kojima su se oslovljavali: Gligor, Veselin, Zoka, Major i Tojić. U tom zlostavljanju su učestvovala i dvojica Muslimana koje znam po imenima Pike i Spajzer.

43 Ta dvojica Muslimana su imali poseban položaj među zatvorenicima. Prepoznao bih ih da ih vidim. Pike je iz Brezova Polja, nedaleko od Brčkog, ima oko 32 godine i nekada je bio vlasnik kafića. On je krupan čovjek, ima kratku kosu s dubokim zaliscima i dubok glas. Spajzer je imao oko 35 godina i bio je iz Vlasenice. Nije baš visok, tamnoput je i ima ožiljke od akni, crnu kosu, velik stomak i krive noge. Ima veoma krupne šake. Oni su spavali u zgradi s ostalim zatočenicima. Saradivali su sa Srbima. Smatrali smo ih izdajnicima. Fizički su zlostavljali ostale zatvorenike. Dobijali su posebne porcije hrane i mogli su se slobodno kretati po logorskom krugu. Piketu je najmanje jednom bilo dopušteno da napusti logor i ode po hranu svojoj kući u Brezovo Polje.

44 U jednom od hangara je došlo do jednog incidenta. Pike se napio i jednog od zatvorenika napao nožem. Žrtva se kasnije oporavila od povreda. Pike nije dobio nikakvu kaznu zbog tog incidenta.

45 U prva dva mjeseca mog zatočeništva u Batkoviću stražari su često dolazili u hangar i prozivali zatočeničke, koji bi zatim dobijali batine. Jednom prilikom su Gligor i Veselin dozvolili četvorici ili petorici srpskih vojnika s fronta da uđu u logor. Vojnici su bili pijani. Ušli su u šator sa zatvorenicima i nasumice ih udarali nogama. Ti vojnici, Gligor i Veselin prišli su Mehmedu Hodžiću (starom oko 65 godina, iz Rogatice) i Hamdi kome ne znam prezime (starom oko 65 godina, takođe iz Rogatice). To su bili stariji zatvorenici, prilično bolesni, koji su došli s mojom grupom. Vojnici su ih pitali šta rade u logoru kad su toliko stari da su mogli biti ustaše u Drugom svjetskom ratu. Vojnici su njih dvojicu žestoko pretukli. U zoru su obje žrtve izdahnule od posljedica dobijenih batina. Žrtvama nije ukazana nikakva medicinska njega.

46 Vidio sam još jedno ubistvo, ali ne znam ime ni žrtve, ni počinitelja. Tokom doručka jednog dana krajem augusta 1992. godine, jedan od zatvorenika je dobio napad anksioznosti. Jedan od vojnika je na to žrtvu ustrijelio.

47 Ja sam jedan od mnogih zatočenika koje su tjerali da za Srbe kopaju rovove na frontu, otprilike od 29. decembra 1992. do sredine marta 1993. Odveli su nas na rad na područje Lopara. Nismo se vraćali u logor svake noći, već bi nas smjestili u školsku zgradu u Loparama. Bilo nas je otprilike oko 100-150. Prije toga je bila organizovana

druga radna obaveza. To je bilo u razdoblju od 10. septembra do 20. decembra 1992. godine, a rad se sastojao od sakupljanja drveta iz mjesta Lopare. Za vrijeme takvog prinudnog rada, sa zatočenicima se postupalo slično kao i u logoru. Naprimjer, stražari su često zlostavljali zatočnike. Stražari koji su nas pratili nisu bili oni koji su stražarili u logoru. Jednom prilikom su me pijani stražari natjerali da kopam vlastiti grob.

48 Stražari u logoru Batković nisu znali da sam ja ranije radio za rogatičku policiju. Mislim da bih gore prošao da su to znali. Tokom zatočeništva u Batkoviću, premlaćivanja su bila svakodnevna. Stražari su nasumice odabirali zatočnike i fizički ih zlostavljali. Pored toga, vojnicima s fronta je bilo dozvoljeno da ulaze u logor i po svom nahodjenju zlostavljaju zatočnike. Vojnici su dolazili u logor otprilike svakih 10-15 dana.

49 U septembru 1992. godine prvi put nas je posjetio Crveni krst. MKCK je registrovao zatvorenike koji su se u to vrijeme nalazili u logoru. Prije te posjete oko 100 zatočenika je izdvojeno i odvezeno autobusom. To su bili stariji ljudi koji nisu trebali biti u logoru. Zajedno s tom grupom odvezeno je i dvadesetoro ljudi prema kojima su se u logoru često drugačije odnosili. Vjerojatno zbog njihovih teških povreda.

50 Dok sam bio u Batkoviću, MKCK je logor Batković posjetio desetak puta. **Adjudicated fact 514** Zatvorenici su registrovani. Kad je MKCK drugi put došao u posjet, deke, sapun i cigarete su dijelili direktno zatvorenicima. Tokom drugih posjeta, Crveni krst je takode dijelio namirnice. Često nismo primali hranu koju su za nas predali stražarima. Prije posjete MKCK-a naredili su nam da predstavnicima Crvenog krsta kažemo da su uslovi u logoru dobri. Znam da su neki zatvorenici rekli istinu, a onda smo zbog toga svi bili tučeni.

51 Logor sam napustio 21. jula 1993. uz pomoć Crvenog krsta. Otišao sam s grupom od 40 drugih zatočenika. Toga dana je došlo do razmjene zatvorenika. Grupa od oko 350 ljudi bila je prebačena u Tuzlu istog tog dana prije nas. Prije našeg transfera bile su razmijenjene i druge grupe zatvorenika, uključujući i 500-700 zatočenika iz Brčkog. Kada sam ja otišao iz logora, broj zatočenika je spao na 500. Koliko mi je poznato, u Batković je sredinom decembra prebačeno 500 ljudi iz logora Manjača.

52 Naša grupa je u pratnji predstavnika MKCK-a stigla u Hrvatsku. Ja sam preko tranzitnog centra u Karlovcu prebačen u Zagreb. U jednoj zagrebačkoj bolnici sam liječen od tuberkuloze. U Zagrebu sam ostao u bolnici 5 mjeseci i nakon toga sam otišao u Veliku Britaniju.

POTVRDA SVJEDOKA

Izjava mi je glasno pročitana na bosanskom jeziku i sadrži sve što sam rekao, po svom znanju i sjećanju. Izjavu sam dao dobrovoljno i svjestan sam da se može upotrijebiti u sudskom postupku pred Međunarodnim sudom za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991, kao i da mogu biti pozvan da javno svjedočim pred Sudom.

Potpis: /potpisano/

Datum: 21. oktobar 1994.

POTVRDA PREVODIOCA

Ja, Samir Memić, prevodilac, potvrđujem sljedeće:

- 1) Odgovarajuće sam kvalifikovan i ovlašten od strane Sekretarijata Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. da prevodim s bosanskog jezika na engleski jezik, kao i s engleskog na bosanski jezik.
- 2) Elvir Pašić mi je dao do znanja da govori i razumije bosanski jezik.
- 3) Gore navedenu izjavu sam usmeno preveo sa engleskog na bosanski jezik u prisustvu Elvira Pašića koji je, po svemu sudeći, čuo i razumio prijevod ove izjave.
- 4) Elvir Pašić je potvrdio da su, po njegovom znanju i sjećanju, činjenice i ostalo navedeno u ovoj izjavi istinite, onako kako sam ih preveo što je potvrdio svojeručnim potpisom na predviđenom mjestu.

Datum: 21. oktobar 1994.

Potpis: /potpisano/